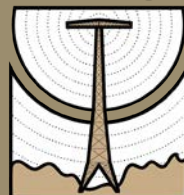

GMINA
STARE BABICE

TRANSATLANTYCKA RADIOTELEGRAFICZNA CENTRALA NADAWCZA W BABICACH

RADIOSTACJA
BABICE

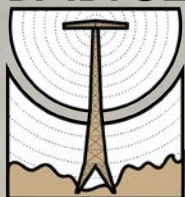

1923-2023

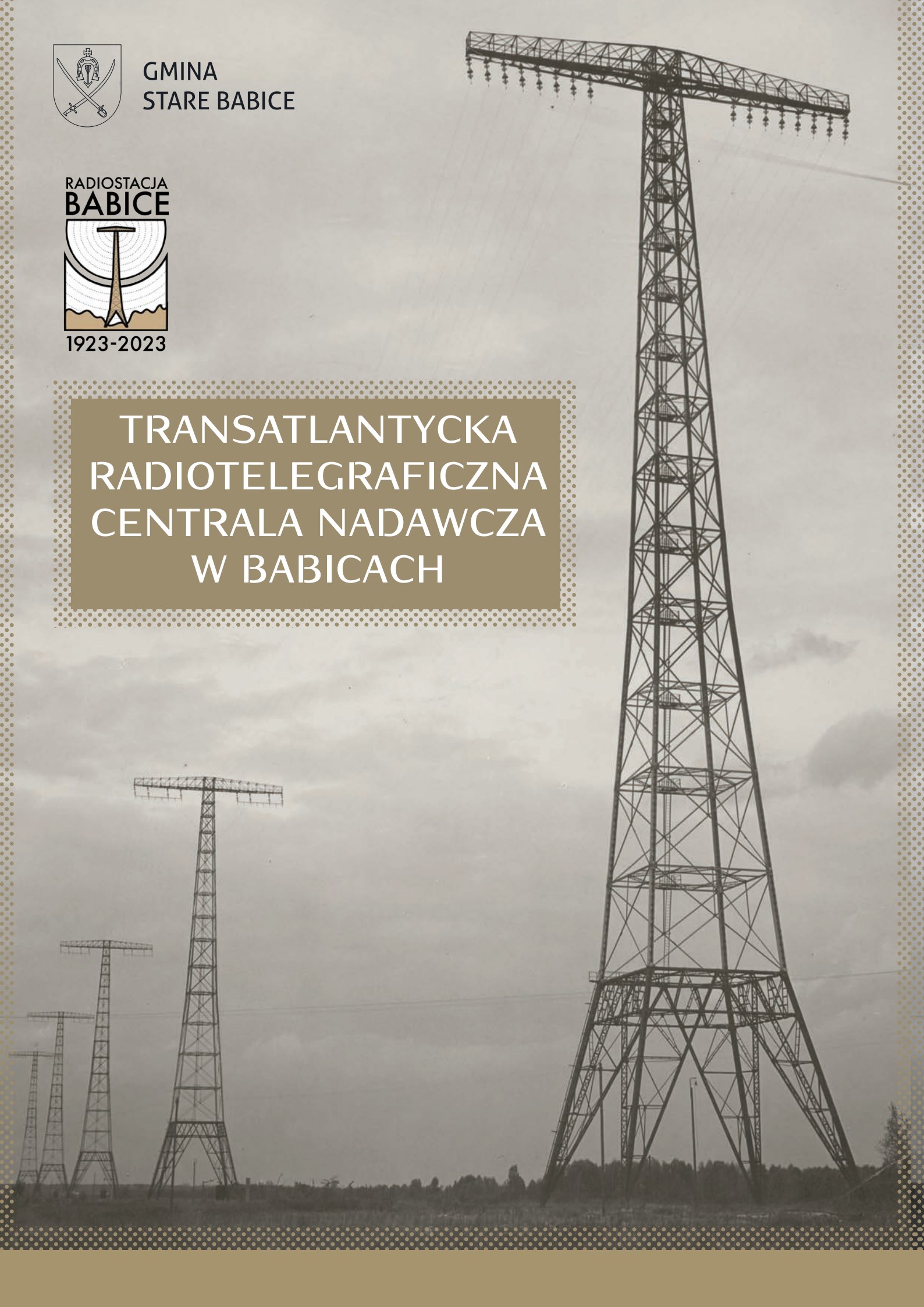
GMINA
STARE BABICE

RADIOSTACJA
BABICE

1923-2023

TRANSATLANTYCKA RADIOTELEGRAFICZNA CENTRALA NADAWCZA W BABICACH

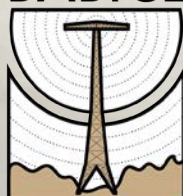

GMINA
STARE BABICE

TRANSATLANTYCKA RADIOTELEGRAFICZNA CENTRALA NADAWCZA W BABICACH

RADIOSTACJA
BABICE

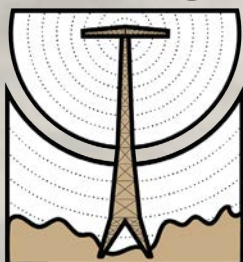
1923-2023

GMINA
STARE BABICE

TRANSATLANTYCKA RADIOTELEGRAFICZNA CENTRALA NADAWCZA W BABICACH

RADIOSTACJA
BABICE

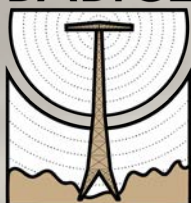
1923-2023

GMINA
STARE BABICE

RADIOSTACJA
BABICE

1923-2023

TRANSATLANTYCKA RADIOTELEGRAFICZNA CENTRALA NADAWCZA W BABICACH

POCZĄTEK HISTORII RADIOTELEGRAFII TRANSATLANTYCKIEJ

Kluczowym zadaniem w okresie po ustabilizowaniu granic Rzeczypospolitej Polskiej na początku lat 20. XX w. było stworzenie nowoczesnej i niezależnej łączności telegraficznej o zasięgu globalnym. Wymagało to wybudowania od podstaw nowej radiostacji o dużej mocy i zasięgu transatlantyckim, wykorzystującej najnowocześniejsze osiągnięcia światowej techniki radiowej.

Jako Wódz Naczelny Armii Polskiej pragnę notyfikować rządowi i narodowi wojującym i neutralnym istnienie Państwa Polskiego Niepodległego, obejmującego wszystkie ziemie zjednoczonej Polski...

Państwo Polskie powstaje z woli całego narodu i opiera się na podstawach demokratycznych. Rząd Polski zastąpi panowanie przemocy, która przez sto czterdzieści lat ciążyła nad losami Polski – przez ustrój zbudowany na porządku i sprawiedliwości. Opierając się na Armii Polskiej pod moją komendą, mam nadzieję, że odtąd żadna armia obca nie wkroczy do Polski, nim nie wyrazimy w tej sprawie formalnej woli naszej. Jestem przekonany, że potężne demokracje Zachodu udzielą swej pomocy i braterskiego poparcia Polskiej Rzeczypospolitej Odrodzonej i Niepodległej.

Wódz naczelny
Piłsudski

za ministra spraw zewnętrznych
Filipowicz

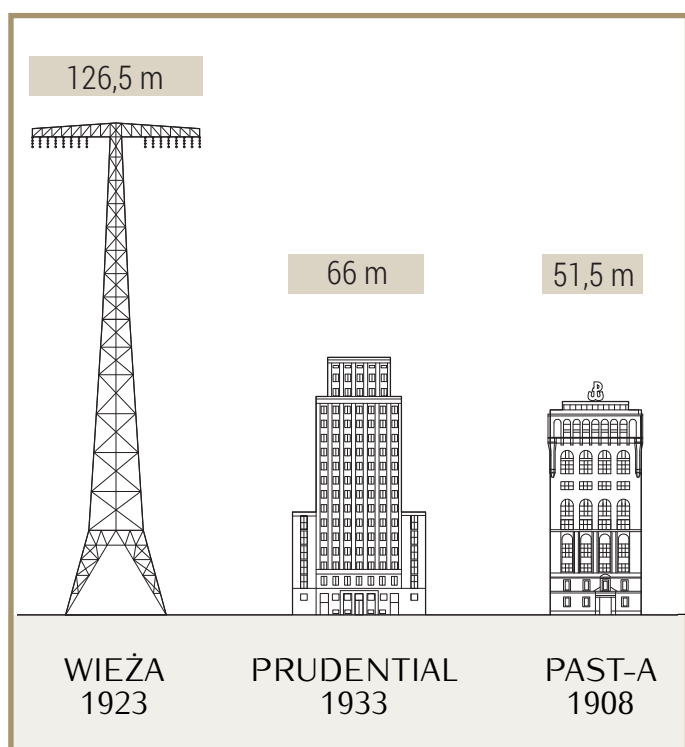
Tekst pierwszej depeszy nadanej 16 listopada 1918 r. z terenu Cytadeli Warszawskiej, do przywódców mocarstw, notyfikującej powstanie Państwa Polskiego.

W maju 1922 r. naczelnik wydziału Radiotelegraficznego Ministerstwa Poczty i Telegrafów zaproponował mi zwiedzanie rozpoczętej już budowy. Wyjechaliśmy fordzikiem z Biura Odbudowy przy ulicy Chmielnej 16...

W lesie zobaczyliśmy pierwszy ślad budowy – szyny kolejki wąskotorowej prowadzącej z bocznic kolejowej na Forcie Bema do miejsca budowy. Za lasem zobaczyliśmy koszary, czerwone budynki z czasów rosyjskich dla administracji Fortu II-a i małą rudę, prawdopodobnie leśniczówkę...

Tory kolejki wąskotorowej szły w obydwie strony: na południe i na północ wzdłuż przyszłych wież. Podstawa jednej z wież była już zmontowana i ja to widziałem, dojeżdżając do lasu, jako piękną konstrukcję wspinającą się do góry. Pod inne wieże rozpoczęto wykopy pod fundamenty.

Wspomnienia kpt. inż. Edwarda Liberadzkiego, kierownika Centrali Nadawczej w latach 1928-39.

ROZWÓJ KOMUNIKACJI TRANSATLANTYCKIEJ

Rozwój radiotelegrafii w latach 20. i 30. XX w. w Polsce następował zgodnie ze światowymi trendami postępu technicznego. Na początku wykorzystywano nadajniki iskrowe, zaś telegramy nadawane były ręcznie z szybkością 120 znaków na minutę. Do wybuchu II wojny światowej wprowadzone zostały nowoczesne telegraficzne urządzenia lampowe, telegramy nadawane były maszynowo z prędkością 2000 znaków na minutę. Rozwój ten nie byłby możliwy bez polskiej myśli technicznej, konstruktorów, inżynierów, wynalazców - posiadaczy patentów polskich i międzynarodowych.

INŻ. PIOTR MODRAK

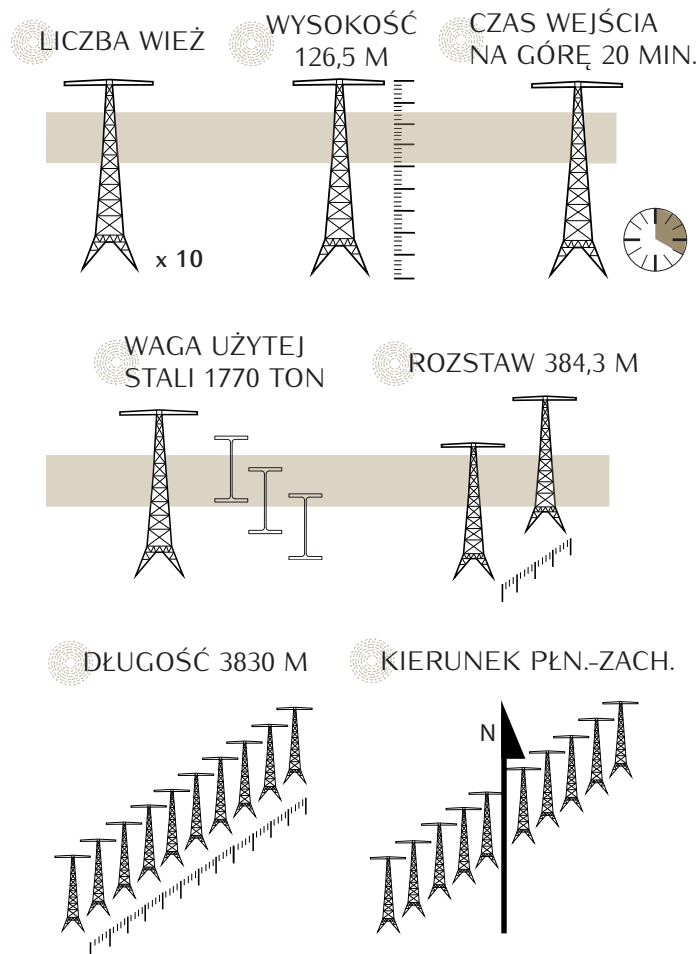
1886–1948

Dyrektor Urzędu Radiotelegraficznego Transatlantycznej Centrali Nadawczej od stycznia 1923 r. do sierpnia 1928 r.

- 1908 r.** za działalność patriotyczną zesłany przez władze carskie na Syberię, z której ucieka do Australii.
- 1917 r.** studia na Wydziale Elektrotechnicznym Uniwersytetu w Brisbane, uzyskuje tytuł inżyniera.
- 1921 r.** wraca do odrodzonej Polski i zostaje powołany do Biura Budowy Transatlantycznej Centrali Radiotelegraficznej.
- 1923 r.** kierownik Transatlantycznej Centrali Nadawczej w Starych Babicach.
- 1929 r.** studia na Uniwersytecie Harvard w Stanach Zjednoczonych.
- 1930 r.** dyrektor Państwowych Zakładów Tele- i Radiotechnicznych.
- 1933 r.** dyrektor Urzędu Telekomunikacyjnego (Centralne Biuro Operacyjne w Warszawie).
- 1945 r.** dyrektor Okręgu Poczty i Telegrafów w Warszawie. Wykładowca na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej.

Odznaczony: Krzyżem Kawalerskim, Krzyżem Oficerskim, Orderem Polonia Restituta, Złotym Krzyżem Zasługi oraz Medalem Wolności i Zwycięstwa.

INŻ. EDWARD LIBERADZKI

1887–1960

Dyrektor Urzędu Radiotelegraficznego Transatlantycznej Centrali Nadawczej od września 1928 r. do września 1939 r.

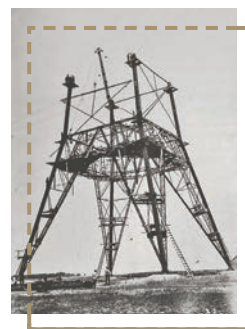

- 1918 r.** ppor. inż., dowódca Centralnej Stacji Radiotelegraficznej „WAR” w Cytadeli Warszawskiej.
- 1921-23 r.** kpt. inż. członek zespołu inżynierów Biura Budowy Transatlantycznej Centrali Radiotelegraficznej.
- 1928 r.** autor książki pt. „Radjotechnika”.
- 1928 r.** kierownik Urzędu Radiotelegraficznego Babice (od 1936 r. nazwanym U. R. Boernerowo).
- 1945-50 r.** pierwszy powojenny kierownik Urzędu Radiotelegraficznego Babice.

Moment podpisania umowy w dniu 4 sierpnia 1921 r. z amerykańską firmą Radio Corporation of America na budowę nowoczesnej transatlantycznej stacji radiotelegraficznej w Polsce. Od lewej Hipolit Gliwic, Edwin P. Shattuck (założyciel i prezes RCA), książę Kazimierz Lubomirski, Stanisław Arct, Eugeniusz Stallinger (główny negocjator polskiej delegacji), Edward J. Nally, Carl H. Ganter, David Sarnoff.

Fot. Collection David Sarnoff Library

Montaż wieży antenowej – maj 1922 roku.

Fot. Edward Liberadzki

TRANSATLANTYCKA CENTRALA NADAWCZA W BABICACH

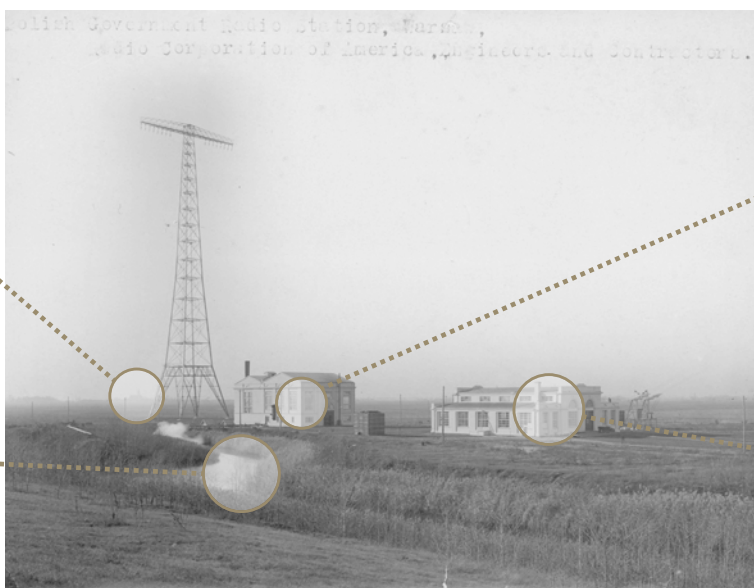
Transatlantycka Centrala Nadawcza w Babicach była jednym z dziewięciu bliźniaczych obiektów radiotelegraficznych (sześć w Stanach Zjednoczonych oraz po jednej w Anglii i Szwecji), pracujących w systemie Alexandersona, wybudowanych w latach 1918 – 1924.

Wieża kościoła
w Starych Babicach

Fosa fortu IIa "Babice"

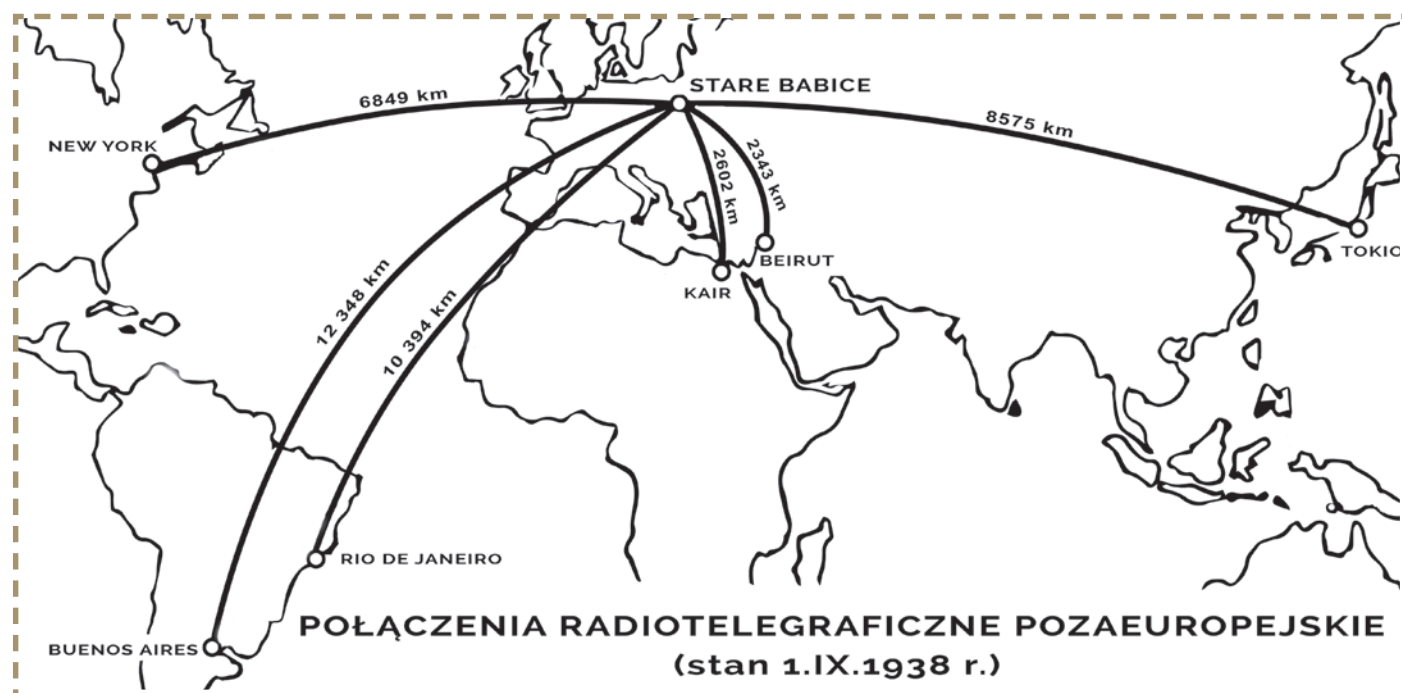
Fragment budynku elektrowni

Fragment budynku
radionadawczego

Zdjęcie wykończonego kompleksu budynków Radiostacji. Na fotografii widoczny budynek radionadawczy, za nim budynek elektrowni własnej oraz wieża antenowa. W tle widoczna wieża kościoła w Starych Babicach.

Fot. www.polona.pl (Zdjęcie z 1937 r.)

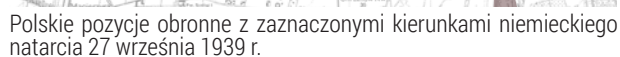
W 1938 r. Urząd Radiotelegraficzny Boernerowo utrzymywał łączność z 26 miastami na całym świecie:

Amsterdam, Barcelona, Belgrad, Brno, Bruksela, Budapeszt, Helsinki, Kopenhaga, Londyn, Madryt, Oslo, Paryż, Rzym, Sofia, Sztokholm, Tallin, Watykan, Wiedeń, Zagrzeb, Ankara, Bejrut, Buenos Aires, Nowy Jork, Kair, Rio de Janeiro i Tokio.

"

Z etatowego batalionu około 900 ludzi 3-krotnie uzupełnienie po 150 – 200 ludzi dostało się do niewoli niespełna 300 ludzi...

“

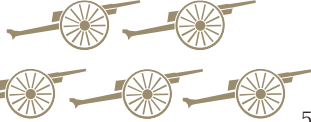

SIŁY POLSKIE

BATALION
STOŁECZNY

Najmłodsza jednostka Wojska Polskiego II RP, powołana w marcu 1936 r. do pełnienia służby reprezentacyjnej podczas uroczystości i świąt państwowych, wizyt zagranicznych delegacji. Żołnierze wybierani spośród najlepszych, delegowani byli na 6. miesięczne okresy służby do Warszawy. We wrześniu 1939 r. stolicy bronił żołnierz pochodzący z pułków krakowsko-śląskich.

856		ŻOŁNIERZE		684
751		MAUSER WZ. 98 KARABINY		578
19		RKM WZ. 28		22
12		CKM WZ. 30		14
6		46 MM GRANATNIK		4
2		81 MM MOZDZIERZ		2
3		PPANC. 37 MM ARMATKA		4
0				5

WIELKA PRZYSZŁOŚĆ RADIOSTACJI TRANSATLANTYCKIEJ

Historia Radiostacji Babice nie jest definitywnie zakończona. Oto nadarza się okazja do napisania kolejnego rozdziału tego niezwykłego zabytku. Pamięć o radiostacji wciąż jest żywa, a zapytania o nią przychodzą z całego świata. Dlatego gmina Stare Babice oraz lokalni społecznicy postanowili wykorzystać ten jedyny w swoim rodzaju potencjał. Prace nad powołaniem do życia „Centrum Nauki – Radiostacja Babice” już trwają. Instytucja ta zaopiekuje się przeszłością, teraźniejszością, jak i przyszłością Transatlantyckiej Centrali Radiotelegraficznej. Załączki działalności tej placówki prowadzi już Dom Kultury Stare Babice oraz członkowie stowarzyszenia „Park Kulturowy Transatlantycka Radiotelegraficzna Centrala Nadawcza” wraz z przedstawicielami Koła Związku Oficerów Rezerwy RP im. Obrońców Radiostacji Babice i licznymi przyjaciółmi.

Muzeum przyczyni się do podniesienia bezpieczeństwa okolicznych mieszkańców poprzez planowany węzeł amatorskiej łączności radiowej. Amatorska stacja radiokomunikacyjna i klub łączności przywróci Radiostacji Babice „nowe życie” w eterze pod jej historycznym znakiem wywoławczym - „AXL”, a także stanowić będzie ogniwo Mazowieckiej Amatorskiej Sieci Ratunkowej Polskiego Związku Krótkofalowców (działania z zakresu łączności kryzysowej).

...aby mowa polska w całym kraju i daleko poza jego granicami słyszana była...

Takie hasło znajdowało się do lata 2018 r. w budynku nadajnika RCN Konstantynów. Obecnie tablica została zabezpieczona na potrzeby ekspozycji przyszłego muzeum Radiostacji Babice.

Planowane jest również uruchomienie rozgłośni „SPW Radio Warszawa” pracującej na falach krótkich (zasięg co najmniej ogólnoeuropejski). Głównym, wciąż działającym eksponatem, będzie nadajnik Brown-Boveri SL61 B3, pozyskany z Radiowego Centrum Nadawczego w Konstantynowie koło Gąbina. „SPW Radio Warszawa” byłaby jedyną, krótkofalową rozgłośnią radiową, nadającą z terenów Polski. Fale krótkie – mimo ogólnej dostępności Internetu – są wciąż atrakcyjnym medium promocji osiągnięć, kultury państw i regionów, używanym powszechnie przez wiele krajów na świecie. Polska radiofonia nie występuje na falach krótkich od 2013 roku. Znak „SPW” w nazwie rozgłośni, nawiązuje do znaku wywoławczego przedwojennego, krótkofalowego nadajnika Radiostacji Babice, używanego przez Polskie Radio do emisji programów zagranicznych dla Polonii.

Centrum Nauki – Radiostacja Babice będzie opowiadać nie tylko fascynującą historię Radiostacji Babice czy też Starych Babic, ale obejmie swoją tematyką całość dorobku polskiej radiotechniki, o której w ten sposób nie opowiadał jeszcze nikt.

Centrum upamiętniające Radiostację Babice, będzie jedyną tego typu placówką w najbliższej okolicy. Zajmie się ono ochroną i opieką nad tym zabytkiem oraz będzie wspierać badania historyczne poświęcone Radiostacji, pielęgnując w ten sposób nasze dziedzictwo. Będzie ono również stanowiło atrakcyjny punkt turystyczny na mapie gminy Stare Babice oraz Mazowsza.

Misja balonowa PW-Launcher 1 w trakcie zlotu ze stratosfery na ziemię; klatka z filmu zarejestrowanego przez kamerę umieszczoną na górnym mocowaniu 200-metrowej anteny. Stowarzyszenie PK TRCN objęło misję patronatem honorowym.
Fot.: SB SKA

Inspirowane Radiostacją eksperymenty. Start misji balonowej PW-Launcher 1 z Czechowic-Dziedzic, 18.04.2015. W górę zaczyna wznosić się początek 200-metrowej anteny.
Fot.: Jan Kierski / SR SKA

Uratowany zabytek, nadajnik Brown-Boveri z RCN Konstantynów. W przyszłości główny eksponat na ekspozycji „Muzeum i Centrum Nauki – Radiostacja Transatlantycka”.
Fot. Jarosław Chrapek

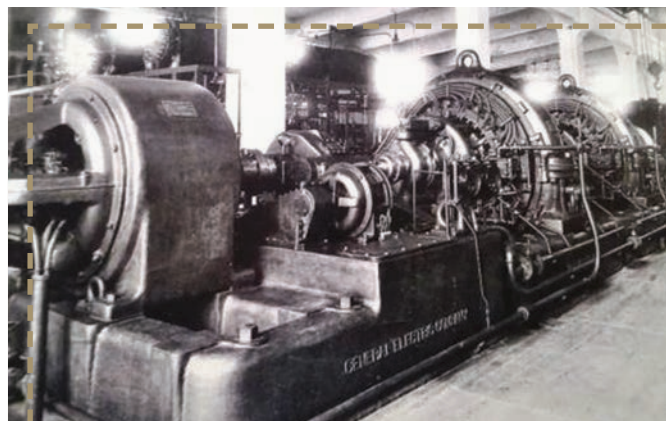

Po dziś dzień liczne wycieczki odwiedzają zabytkowe ruiny Radiostacji Transatlantyckiej. 16 XI 2019 r.
Fot. ze zbiorów Stowarzyszenia PK TRCN

Zdjęcie wykończonego budynku radionadawczego, za nim budynek elektrowni własnej oraz wieże antenowe. Projektantem obu budynków był arch. Marian Kontkiewicz (1884 – 1926), którego autorstwa były też budynki Centrali Odbiorczej w Grodzisku Mazowieckim oraz budynki mieszkalne dla pracowników.

Fot. ze zbiorów Stowarzyszenia PK TRCN

Sercem radiostacji telegraficznej były dwa alternatory tzw. nadajniki maszynowe systemu Ernesta Alexandersona, każdy o wadze 50 ton. Służyły one do wytwarzania sygnałów radiowych o częstotliwości od 14,29 kHz do 16,4 kHz (fale bardzo długie).

Fot. ze zbiorów Jerzego Bogdana Raczka

W 1932 r. z inicjatywy Ministra Pocht i Telegrafów Ignacego Boenera rozpoczęła się budowa Osiedla Łączności Babice, dla pracowników resortu, w odległości ok. 1km od wież antenowych. W 1936 r. osiedle nazwano Boernerowo. Przykład drewnianego budynku mieszkalnego wybudowanego na osiedlu.

Fot. Dariusz Parzyszek, NAC

16 stycznia 1945 r. Niemcy wysadzili wszystkie wieże i budynki radiostacji. Na zdjęciach widać przewróconą jedną z wież radiostacji.

Fot. ze zbiorów Edwarda Liberadzkiego

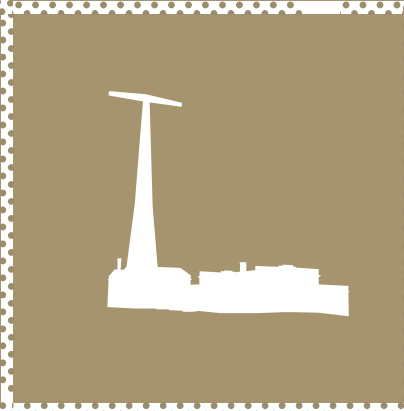
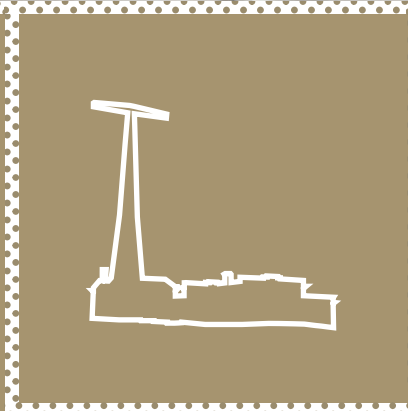
Jedna z trzech betonowych wartowni, usytuowanych wzdłuż linii wież antenowych. Popularnie nazywana Czuwajką.

Fot. Adam Parzyszek (2018)

Wydana pod koniec 2017 roku książka „Dzieje Urzędu Radiotelegraficznego Babice-Boernerowo”. Książka zdobyła tytuł Varsavianiana 2018 – za najlepszą książkę historyczną roku, o tematyce związanej z Warszawą.

Fot. PROFBUD

BROSZURA PRZYGOTOWANA DZIĘKI:

**GMINA
STARE BABICE**

www.stare-babice.pl

BABICE
TRANSATLANTIC
RADIO - STATION

www.trcn.pl
www.facebook.com/radiostacjababice

**STOWARZYSZENIE
HISTORYCZNE
CYTADELA**

www.cytadela.aplus.pl

**ZWIĄZEK OFICERÓW
REZERWY
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ**

www.zorpp.org

Broszurę przygotował:
Adam Parzyszek